



KAPITOLY Z HISTORIE SOCIÁLNÍ PRÁCE A VYBRANÉ OSOBNOSTI

II. Sovětizace sociálního státu
v Československu po roce 1948 a reformní
snahy v 60. a 90. letech

Sovětizace sociálního státu v Československu po roce 1948 a reformní snahy v 60. a 90. letech

Marie Machačová (1901-1980)

- **v 70. letech přinesla nové chápání sociální práce**, jejího smyslu a náplně soc. pracovníka, stát by se měl zúčastňovat na výkonu péče o pracující a pomáhat při překonávání životních překážek lidem starým, invalidním, nemocným a postiženým a to preventivními i kurativními prostředky
- **propagovala znovuzavedení vysokoškolského vzdělání sociálních pracovníků v době normalizace**
- **celkový pohled na klienta a zdůraznění jeho individuality, rozlišuje vliv na psychiku vnitřní (organismus, osobnost) a vnější (vnější životní prostředí, společenské zásady)**
- autorka publikace (učební text) Sociálně právní ochrana (2 díly: Základy a metody... část obecné a Metody... část

Sovětizace sociálního státu v Československu po roce 1948 a reformní snahy v 60. a 90. letech

Igor Tomeš (17. 4. 1931 -)

- dětství strávil na Dálném Východě, po návratu do ČSR vystudoval PrF UK, kde v letech 1955-59 působil, 1959-63 úředník v Mezinárodní organizaci práce v Ženevě, 1962-66 poradce na sociální reformy v Súdánu, Turecku a Japonsku
- habilitace v 1967, do r. 1970 docent na PrF UK, poté politických důvodů zákaz působit v univerzitním prostředí, v letech 1969-71 expert Mezinárodního úřadu práce (reformy soc. pojištění v Africe)
- v letech 1971-89 výzkumný a sociální pracovník v Technoekonomickém výzkumném ústavu hutnictví železa
- po r. 1989 jako náměstek fed. ministra práce a soc. věcí
- v 90. letech podíl na reformách v Albánii, 2003-2008 na zákonech o veřejném zdravotnictví, o zdravotní péči a o sociální pomoci v Gruzii, často krátkodobě jako poradce v sociálních záležitostech v mnoha postkomunistických zemích
- v r. 1991 odešel z politiky a byl imenován prof. na

Sovětizace sociálního státu v Československu po roce 1948 a reformní snahy v 60. a 90. letech

Igor Tomeš a jeho přínos v sociální práci a politice

- v době, kdy působil v Technoekonomickém výzkumném ústavu hutnictví železa, vypracoval sociální program pro hutní průmysl a metodiku soc. plánování
- po r. 1989 jako náměstek fed. ministra práce a soc. věcí připravoval první opatření pro listopadové soc. reformy – **výsledkem Scénář sociální reformy – pluralizace, dílčí privatizace a demokratizace sociální ochrany, přizpůsobení potřebám tržní ekonomiky vytvořením záchranné soc. sítě a návrat k systému soc. pojištění**
- **sociální politika dle něho nemá být podřízena potřebám ekonomické politiky, neboť obě mají odlišné cíle, ústavně garantovaná sociální práva však mají v tržní společnosti neopominutelnou funkci, jsou nástrojem systémové integrace a redukce růstu antagonismu mezi jednotlivými společenskými vrstvami nad politicky únosnou mez,** kladl důraz na historickou dimenzi sociologického poznání, pochopit a reformovat instituty soc. ochrany lze jen, pochopí-li se také jejich historické příčiny vzniku a funkce, které měly během předchozího vývoje plnit
- mimo jeho zapojení do politiky zejména v oblasti sociálního zabezpečení je jeho přínos hlavně pedagogický, za své působení na Katedře sociální práce FF UK vychoval řadu odborníků, napsal také mnoho učebních textů

Sovětizace sociálního státu v Československu po roce 1948 a reformní snahy v 60. a 90. letech

Jiřina Šiklová (17. 6. 1935 -)

- vystudovala filosofii a historii na FF UK, 1960-69 odb. asistentkou na katedře filosofie, později sociologie (spoluzaložila v 60. letech) tamtéž, 1969 habilitace, která byla následně zrušena, do r. 1969 členkou KSČ, za normalizace propuštěna z FF UK, **pracovala hlavně v manuálních profesích, podílela se na činnosti českého disentu, po listopadu rehabilitace,**
- **1990 návrat na FF UK**
- **v 60. letech se věnovala hlavně sociologii mládeže, především soudobých studentských hnutí na Západě, čehož se týkala i její habilitace, posléze, když byla zaměstnána v nemocnici, orientace na soc. gerontologii, soc. pediatrii, otázky životního cyklu, aplikované sociologii medicíny, publikovala však pod cizími jmény nebo v samizdatu a zahraničí**

Sovětizace sociálního státu v Československu po roce 1948 a reformní snahy v 60. a 90. letech

Jiřina Šiklová

- působení v disentu ji přivedlo k úvahám o vztahu mezi společnostmi a komunistickým režimem o každodenních kompromisech a utlumování nesouhlasu, velký ohlas měl její **článek Šedá zóna (1990) o majoritě československé společnosti, která nespadá ani do jednoho politicky uvědomělého extrému – socialistického establishmentu či disentu, je konzumně orientovaná a nezajímá se o politiku**
- **po listopadu 1989 se zvláště zasadila o rozvoj sociální práce a gender studies** (spoluzaložení Katedry sociální práce, kterou v letech 1991-2001 vedla, 1991 založení Centra a knihovny Gender studies)
- po r. 2000 publikovala několik knih určených široké veřejnosti, kde rekapituluje své sociálně poradenské zkušenosti (Deník staré paní, Dopisy vnučce, Matky po e-mailu)